

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ефективне використання та охорона земель

вид дисципліни, шифр за ОП	<i>вибіркова, ВК П5</i>
семестр	<i>2</i>
кількість кредитів ЄКТС	<i>6</i>
форма підсумкового семестрового контролю	<i>екзамен</i>
мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>
кафедра	<i>земельного адміністрування та геоінформаційних систем</i>
для здобувачів вищої освіти:	
рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський)</i>
галузь знань	<i>19 Архітектура та будівництво</i>
спеціальність	<i>193 Геодезія та землеустрій</i>
освітня програма	<i>Землеустрій та кадастр</i>
форма навчання	<i>денна</i>

2024 – 2025 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Розробники:

Юлія РАДЗІНСЬКА, канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри

Земельного адміністрування та геоінформаційних систем

Робочу програму схвалено на засіданні **кафедри** _____
_____ **земельного адміністрування та геоінформаційних систем**

назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни

Протокол від « 16 » серпня 2024 року № 1

Робоча програма навчальної дисципліни відповідає освітній програмі:
_____ **освітньо-професійна програма Землеустрій та кадастр**

тип і назва освітньої програми

Гарант освітньої програми

Юлія РАДЗІНСЬКА, канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри

Земельного адміністрування та геоінформаційних систем

Заступник директора ННІБЦІ

Катерина СОРОКІНА, канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри водогосподарства,
водовідведення і очищення вод

_____ підпис

1. Мета дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Ефективне використання та охорона земель» є формування у здобувачів системи теоретичних знань та практичних навичок щодо оцінки екологічного стану земельних ресурсів, виявлення кризових ситуацій та прийняття управлінських рішень направлених на покращення екологічної ситуації, що є актуальне в реалізації земельної реформи.

2. Міждисциплінарні зв'язки

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на: Методологія наукових досліджень з основами інтелектуальної власності, Організація геодезичного та землепорядного виробництва, Геодезичне і картографічне забезпечення землеустрою, Моніторинг та управління земельними ресурсами, Кадастрово-реєстраційні системи, Курсова робота «Моніторинг та управління земельними ресурсами».

3. Результати навчання

Програмний результат навчання	Методи навчання	Форми оцінювання	Результати навчання за дисципліною
ВРН9. Досліджувати об'єкти землеустрою і процеси їх трансформації з метою ефективного використання та охорони земель.	пояснювально-ілюстративний (лекції); репродуктивний (розв'язання задач, напрацювання навичок); робота з джерелами (конспектування);	опитування під час практичних занять; перевірка письмових звітів; захист розрахунково-графічної роботи (звіт) модульний контроль за змістовими модулями (тестування); підсумковий семестровий контроль (письмовий екзамен)	ВРН9.1 Обирати форми контролю за ефективним використанням земель. ВРН9.2 Визначати фактори впливу на погіршення стану земель та напрямки їх охорони. ВРН9.3 Застосовувати зарубіжний досвід ефективного використання та охорони ґрунтів з урахуванням цільового призначення земель.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 Ефективне використання та охорона земель

Змістовий модуль 1 Концептуальні положення та нормативно-правове забезпечення ефективного використання і охорони земель

Основні поняття ефективного використання і охорони земель. Законодавство України у галузі використання і охорони земель. Основні напрямки охорони земель України. Удосконалення нормативно-технічного забезпечення ефективного використання та охорони земель. Поняття та форми контролю за ефективним використанням та охороною земель. Земельний фонд України. Стан земельних ресурсів України. Проблеми використання земельних ресурсів України. Фактори, що впливають на погіршення земель.

Змістовий модуль 2 Моделі ефективного використання і охорони земель

Основні вимоги щодо охорони та раціонального використання земельних ресурсів України. Завдання охорони земель та сучасні екологічні проблеми сучасного землекористування. Земля як об'єкт управління. Використання земельних ресурсів. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель. Програми використання та охорони земель. Зарубіжний досвід ефективного використання та охорони ґрунтів. Управління охороною та використанням земельних ресурсів.

Змістовий модуль 3 Особливості реалізації програм ефективного використання і охорони земель

Ефективне використання та охорона земель житлової та громадської забудови. Містобудівний кадастр. Земельний кадастр та державна реєстрація права власності на землю. Використання та охорона земель сільськогосподарського призначення. Використання та охорона земель лісгосподарського призначення. Використання та охорона земель водного фонду. Охорона та раціональне використання земель природно-заповідного фонду. Регулювання використання земель природно-заповідного фонду.

5. Структура навчальної дисципліни і розподіл часу

Змістові модулі	Кількість годин				
	усього	лек.	практ.	лаб.	сам. роб.
МОДУЛЬ 1	180	32	32	-	116
Змістовий модуль 1	45	10	10	-	25
Змістовий модуль 2	45	12	12	-	21
Змістовий модуль 3	45	10	10	-	25
Індивідуальне завдання	30				30
Підсумковий семестровий контроль	15				15

6. Теми лекцій

Тема	Зміст (план)	Кількість ауд. годин
Змістовий модуль 1.		
Тема 1. Основні поняття ефективного використання і охорони земель	Основні поняття ефективного використання і охорони земель. Законодавство України у галузі використання і охорони земель.	2
Тема 2. Напрямки охорони земель	Основні напрямки охорони земель України. Удосконалення нормативно-технічного забезпечення ефективного використання та охорони земель.	2
Тема 3. Правове регулювання здійснення контролю за використанням та охороною земель.	Поняття та форми контролю за ефективним використанням та охороною земель. Поняття самоврядного та громадського контролю за використанням та охороною земель. Порядок здійснення самоврядного контролю у сфері використання і охорони земель. Здійснення заходів з охорони природи громадськими формуваннями.	2
Тема 4. Земельні ресурси України	Земельний фонд України. Стан земельних ресурсів України. Проблеми використання земельних ресурсів України.	2
Тема 5. Проблеми використання земельних ресурсів світу.	Земельні ресурси. Агроекологічний потенціал ґрунту. Фактори, що впливають на погіршення земель.	2
Змістовий модуль 2.		
Тема 6. Охорона земельних ресурсів України	Основні вимоги щодо охорони та раціонального використання земельних ресурсів України. Завдання охорони земель та сучасні екологічні проблеми сучасного землекористування.	2
Тема 7. Основні підходи до використання земельних ресурсів	Земля як об'єкт управління. Використання земельних ресурсів. Предмет науки і методи дослідження. Роль управління земельними ресурсами.	2
Тема 8. Економічний механізм ефективного використання та охорони земель	Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель. Види стимулювання: Податкова пільга. Програми використання та охорони земель. Компенсація витрат. Загальнодержавні програми ефективного використання та охорони земель	2
Тема 9. Зарубіжний досвід ефективного використання та охорони ґрунтів	Проблеми ефективного використання та охорони земельних ресурсів у світі. Зарубіжний досвід використання та охорони ґрунтів.	2
Тема 10. Управління охороною земель	Загальні положення. Екологічні аспекти управління. Концептуальні засади ресурсозберігаючого землекористування. Вдосконалення екологічної інфраструктури.	2

	Комплексність підходу до управління охороною та використанням земельних ресурсів	
Тема 11. Методи та функції управління використанням та охороною земель	Адміністративні методи управління використанням та охороною земель. Основні функції управління використанням та охороною земель.	2
Змістовий модуль 3.		
Тема 12. Ефективне використання та охорона земель житлової та громадської забудови.	Склад земель житлової та громадської забудови. Використання земель населених пунктів. Містобудівний кадастр. Земельний кадастр та державна реєстрація права власності на землю.	2
Тема 13. Використання та охорона земель сільськогосподарського призначення	Склад земель сільськогосподарського призначення. Проблеми використання земель сільськогосподарського призначення	2
Тема 14. Використання та охорона земель лісгосподарського призначення	Склад та стан земель лісгосподарського призначення. Охорона та раціональне користування лісами. Використання та відновлення лісів.	2
Тема 15. Використання та охорона земель водного фонду	Склад земель водного фонду. Охорона та раціональне використання земель водного фонду. Проблеми використання земель водного фонду.	2
Тема 16. Використання та охорона земель природно-заповідного фонду	Землі природно-заповідного фонду. Охорона та раціональне використання земель природно-заповідного фонду. Регулювання використання земель природно-заповідного фонду.	2

7. Теми практичних занять

Тема	Зміст (план)	Кількість ауд. годин
Змістовий модуль 1.		
Практичне заняття 1. Земельні ресурси України	Вивчення земельних ресурсів України, їхнє використання та оцінка стану	2
Практичне заняття 2. Охорона земельних ресурсів України	Визначення екологічних проблем сучасного землекористування. Основні напрямки охорони земель України.	2
Практичне заняття 3. Суть, завдання та зміст ефективного використання та охорони земель	Вивчення нормативно-правової бази у галузі використання та охорони земель.	2
Практичне заняття 4. Державний контроль за ефективним використанням та охороною земель	Інспектор з використанням та охороною земель. Державний контроль, повноваження. Звіт органів Держгеокадастру про державний контроль за використанням і охороною земель.	2
Практичне заняття 5. Методика проведення	Здійснення державного контролю ОМС. Відповідальність за порушення вимог	2

заходів державного нагляду (контролю) у сфері використання та охорони земель	земельного законодавства. Збитки. Моніторинг земель.	
Змістовий модуль 2.		
Практичне заняття 6. Структура ґрунтового покриву	Вивчення структури ґрунтового покриву та використання надр конкретного регіону (адміністративної області) України	2
Практичне заняття 7. Рекультивация земель.	Дослідження техногенних ландшафтів та методологія рекультивации земель на сучасному етапі	2
Практичне заняття 8. Прогноз ерозії ґрунтів для проектування протиерозійно упорядкованих агроландшафтів	Освоїти (здобути практичні навички) алгоритму визначення потенційних середньорічних втрат ґрунту від ерозії з врахуванням ґрунтовокліматичних та геоморфологічних умов конкретної земельної ділянки	2
Практичне заняття 9. Методика раціонального використання земельних ресурсів	Вивчити принципи раціонального використання земельних ресурсів та охорони земель, дослідити методику раціонального використання земельних ресурсів.	2
Практичне заняття 10. Охорона та раціональне використання земель, як основна умова їх збереження.	Заходи з раціонального використання та охорони ґрунтів	2
Практичне заняття 11. Зарубіжний досвід використання та охорони ґрунтів	Проблеми використання та охорони земельних ресурсів у світі. Зарубіжний досвід використання та охорони ґрунтів.	2
Змістовий модуль 3.		
Практичне заняття 12. Охорона земель сільськогосподарського призначення.	Визначення розміру шкоди від забруднення (засмічення) земель	2
Практичне заняття 13. Раціональне використання та охорони земель лісового та водного фонду	Оцінка збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру на землях різних категорій	2
Практичне заняття 14. Деградація земель.	Вивчення питань пов'язаних з деградацією земель. Охорона земель від деградації ґрунтів	2
Практичне заняття 15. Використання та охорона земель	Визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу. Визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного	2

	користування надрами	
Практичне заняття 16. Використання та охорона земель природно-заповідного фонду	Наукове обґрунтування необхідності створення чи оголошення території або об'єкта природно-заповідного фонду України	2

8. Індивідуальне завдання (ІЗ)

Розрахунково-графічна робота на тему «Процесуальний порядок вирішення земельних спорів».

Мета роботи - систематизація, закріплення та поглиблення знань отриманих під час вивчення курсу. Робота складається з двох частин. У першій студент проводить аналіз нормативних документів з використання та охорони земель згідно свого варіанту. А у другій частині проводиться ознайомлення з документацією, пов'язаною з порушенням вимог законодавства України з охорони земель.

9. Методи контролю та порядок оцінювання результатів навчання

Методи поточного контролю знань студентів: письмовий контроль - перевірка звітів з виконання практичних та самостійних завдань.

Модульний контроль за змістовими модулями (тестування у віртуальному освітньому середовищі на платформі MOODLE), захист звіту з розрахунково-графічної роботи.

Підсумковий семестровий контроль – письмовий екзамен за екзаменаційними білетами, що окрім відповідей на теоретичні запитання передбачає перевірку умінь і навичок щодо розв'язання практичних задач.

Структура навчальної дисципліни і розподіл балів

Змістові модулі	Максимальна кількість балів				
	усього	практ.	лаб.	самостійна робота	
				завдання	модульний контроль
МОДУЛЬ 1	100	17		28	25
Змістовий модуль 1	15	5		5	5
Змістовий модуль 2	20	6		4	10
Змістовий модуль 3	20	6		4	10
Індивідуальне завдання	15			15	
Підсумковий семестровий контроль	30	-	-	-	-

Види завдань, засоби контролю і максимальна кількість балів

Види завдань та засоби контролю	Розподіл балів
Змістовий модуль 1	15
Практичне завдання №1 (Визначення екологічних проблем сучасного землекористування, звіт)	3
Практичне завдання №2 (Відповідальність за порушення вимог земельного законодавства, звіт)	2
Завдання до самостійної роботи №1 (Стан земельних ресурсів України за регіонами (по варіантах), звіт)	5
Тест за теоретичним матеріалом ЗМ1	5
Змістовий модуль 2	20
Практичне завдання №3 (Вивчення структури ґрунтового покриву та використання надр конкретного регіону (адміністративної області) України, звіт)	2
Практичне завдання №4 (Визначення потенційних середньорічних втрат ґрунту від ерозії з врахуванням ґрунтовокліматичних та геоморфологічних умов конкретної земельної ділянки, звіт)	2
Практичне завдання №5 (Проблеми використання та охорони земельних ресурсів у світі. Зарубіжний досвід використання та охорони ґрунтів, звіт)	2
Завдання до самостійної роботи №2 (Заходи з раціонального використання та охорони ґрунтів, звіт)	4
Тест за теоретичним матеріалом ЗМ2	10
Змістовий модуль 3	20
Практичне завдання №6 (Визначення розміру шкоди від забруднення (засмічення) земель, звіт)	3
Практичне завдання №7 (Визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу. Визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, звіт)	3
Завдання до самостійної роботи №3 (Оцінка збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру на землях різних категорій, звіт)	4
Тест за теоретичним матеріалом ЗМ3	10
Індивідуальне завдання (РГР)	15
Підготовка розрахункової частини	10
Презентація та захист РГР	5

Підсумковий семестровий контроль – письмовий екзамен	30
Теоретичне питання 1	10
Теоретичне питання 2	10
Теоретичне питання 3 або задача	10
Всього за модулем	100

Шкала оцінювання

100-бальна шкала	Рівень компетентності	Чотирибальна/двобальна шкала	
		екзамен	залік
90-100	високий	відмінно	зараховано
82-89	достатній	добре	
74-81			
64-73	середній	задовільно	не зараховано
60-63			
35-59	низький	незадовільно	
0-34			

10. Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення

Методичне забезпечення

1. Ефективне використання та охорона земель : дистанційний курс [Електронний ресурс] / Ю. Б. Радзінська ; Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Режим доступу : <https://dl.kname.edu.ua/course/view.php?id=4135>

Рекомендована література та інформаційні ресурси

1. Конституція України : Документ 254к/96-ВР, чинний, поточна редакція від 01.01.2020, // – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

3. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

4. Про охорону земель. Закон України від 19 червня 2003 р. № 962-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>

5. Земельний кодекс України : правова основа управління земельними ресурсами за ред. В.В.Горлачука. – Львів : Укр.технології, 2004. – 28 с. – Режим доступу :

https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/259/1/%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%BB%D0%B0%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%92.%20%D0%92.%20%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%B8_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC.pdf

6. Основи земельного адміністрування: технічні аспекти : навч. посібник / К. А. Мамонов, С. Г. Нестеренко, Ю. Б. Радзінська ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 104 с. – Режим доступу : <https://eprints.kname.edu.ua/58967/>

7. Мрачковська Н.К. Формування та ефективність використання земельних ресурсів / Н.К. Мрачковська // Економіка АПК - 2010 - №09 - С. 21 - 25. – Режим доступу : <http://magazine.faaf.org.ua/schodo-pidvischennya-efektivnosti-vikoristannya-zemli.html>

8. Юхно А.С. Удосконалення положень еколого-економічного управління земельними ресурсами за зональним аспектом / А.С. Юхно, В.М. Опара, І.М. Бузіна // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Геологія. Географія. Екологія», 2022. Вип. 56. С. 277-295. – Режим доступу : <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2022-56-21> .

9. <http://www.nbu.gov.ua> - адрес пошукової сторінки реферативних матеріалів Національної бібліотеки України ім. Вернадського.

10. Мірошніченко А.М. Земельне право України : навч. посіб. – Режим доступу : <http://amm.org.ua/ua/study-book>

11. Будзьяк О., Будзьяк В., Грицак О. Ефективне використання «чистих» земель України в умовах сталого розвитку. Економіка сільського господарства та ресурсів. Том 7. № 3 (2021). С. 162-178. – DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2021.07.03.10>

12. Федун І., Будзьяк О., Будзьяк В., Сударенко О., Валінкевич Н., Тищенко О. (2022) Дослідження напрямів ефективного управління природними ресурсами / Серія «Конспекти лекцій з мереж і систем». Стамбул: Springer, Cham. Т. 488. С. 657-670. – DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-08090-6_40

13. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель» від 19.01.2022 р., № ВСЬОГО 28 28 64 9 70-2022. / [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2022-%D1%80#Text>

14. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Концепції боротьби з деградацією земель та опустелюванням» від 22.10.2014 р., № 1024-2014 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2014-%D1%80#Text>

15. Лісовий кодекс України. Документ 3852-ХІІ. Редакція від 03.07.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>

16. Балюк С. А., Медведєв В. В., Воротинцева Л. І., Шимель В.В. Сучасні проблеми деградації ґрунтів і заходи щодо досягнення нейтрального її рівня.

Вісник аграрної науки, серпень 2017. С. 5. – Режим доступу : http://agrovisnyk.com/pdf/ua_2017_08_01.pdf

17. Про містобудівний кадастр. Постанова Кабінету міністрів України від 25 травня 2011 р. № 559. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/559-2011-п>.

18. Enemark S. Land Administration Systems – managing rights, restrictions and responsibilities in land. URL: http://www.fig.net/organisation/council/council_2007-2010/council_members/-enemark_papers/2009/hyderabad_february_2009_paper.pdf.

19. Land Administration. – Режим доступу : <http://www.finnmap.com/wp-content/uploads/references/landadministration.pdf>.

20. Радзінська Ю. Б., Мамонов К. А., Мамонов В. К. Інформаційно-аналітичне забезпечення використання земель регіонів. Стратегія розвитку міст: молодь і майбутнє (інноваційний ліфт): поствоєнна розбудова : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (квітень 2024 року). – Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2024 рік - 324 с. С. 173-174. – Режим доступу : https://science.kname.edu.ua/images/dok/konferentsii/2024/Tezy_2024/Konferencia_tez_i_15%20berezna.pdf

21. Радзінська Ю. Б., Бородатюк В. С. Дослідження впливу військових дій на стан ґрунтів України: стратегія моніторингу та відновлення. Стратегія розвитку міст: молодь і майбутнє (інноваційний ліфт): поствоєнна розбудова : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (квітень 2024 року). – Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2024 рік - 324 с. С. 170-173. – Режим доступу : https://science.kname.edu.ua/images/dok/konferentsii/2024/Tezy_2024/Konferencia_tez_i_15%20berezna.pdf

22. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики : монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Р.М. Курильців, Т.М. Прядка, Н.А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. – Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. – 227 с. – Режим доступу : https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7105/1/Управління_.pdf

Обладнання, устаткування, програмні продукти

1. Навчальна лабораторія «Лабораторія геоінформаційних систем, землеустрою та кадастру» кафедри земельного адміністрування та геоінформаційних систем.

2. Програмне забезпечення:

- ОС Microsoft Windows 10 Professional з підтримкою роботи у локальній обчислювальній мережі;

- офісний пакет Microsoft Office 2016;

- браузер;

- Інтернет.